د مسلمانانو د وروسته پاتي والي یوازنی علاج

ليکنه: شيخ الحديث مولانا محمد زکريا رحمة الله عليه

ژباړونکی: مولوي عبدالهادي (حماد)

تعليم الاسلام ويب پانه

www.taleemulislam-radio.com

بسم الله الرحمن الرحيم

د مسلمانانو د وروسته پاتي والي يوازنی علاج

مؤلف

شيخ الحديث مولانا محمد زكريا نور الله مرقده

ژباړونکی :

مولوي عبدالهادي (حماد)

د فضايل اعمال کتاب وروستی برخه

Download from: aghalibrary.com

د حقيقت څرنګدتيا

نحمده و نصلي علي رسوله الكريم.

د څه وخت را په دې خوا زما د استاذ، مشر، زبدة الفضلاء او مقتدا عالم حضرت مولانا محمد الياس رحمة الله عليه په برکت د تبليغ کار شروع دئ، چي د امت د عالمانو، بزرګانو برکت او پوره پاملرنه ورسره وه پوهان خلګ ښه په خبر دي ما ګنهګار بنده ته د دې پاکو هستيو امر وسو، چي د تبليغ په اړه يو څه وليکم تر څو په تبليغ کولو کي اساني رامنځته سي او ګټور تمام سي.

د دغه مخورو استادانو د امر په منلو يو څو کرښي ليکم، چي د دې لويو علماوو د علومو د درياب څخه يو څاڅکی دئ او د محمدي دين د باغچې څخه يو څو غونچې دي، چي په ډېره چابکۍ سره يو ځای سوي دي که چيري څه غلطۍ يا کمی پکښې ښکاره سي نو زما د قلم غلطي او د بې علمۍ نتېجه ده. د مهربانۍ له مخي يې اصلاح کړئ د احسان سبب به سي. الله جل جلاله دي پخپل فضل او کرم سره زما پر ګناهونو پرده واچوي. ما او تاسو ته دي الله جل جلاله د دې پاکو هستيو د نېکو عملونو کړنلاره را نصيب کړي. الله جل جلاله دي موږ د خپلي رضا، د خپل دين د خپرولو او د خپل رښتيني رسول صلی الله عليه وسلم د اطاعت په دولت و نازوي. آمين

د بزرګانو د پښو خاوري

محمد احتشام الحسن، مدرسة کاشف العلوم

بستي حضرت نظام الدين اولياء دهلي – ۱۸/ ربيع الثاني/ ۱۳۵۸ هـ ق

د تعليم الاسلام ويب پاڼې د همکارانو له خوا:
www.taleemulislam-radio.com

Download from: aghalibrary.com

د پیل خبري

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علي سید الاولین والاخرین خاتم الانبیآء والمرسلین محمد وآله واصحابه الطیبین الطاهرین .

د نن څخه د یارلس سوه کاله وړاندي کله چي دنیا د کفر، جهالت، ناپوهۍ او ګمراهۍ په تیارو کي ډوبه وه د مکې مکرمي پر کاڼو او غرونو باندي د رشد او لارښوونې سپوږمۍ راښکاره سوه. تر مشرقه، مغربه، جنوبه، شماله او د دنیا تر هر کونجه پوري یې خپله رڼا ورسوله تر درویشتو کالو په کمه موده کي یې انسان و هغه لوړي مرتبې ته ورساوه چي په تاریخ کي یې د مثال ورکولو څخه انسان عاجزه دئ او د رشد، صلاح، هدایت او کامیابۍ هغه مثال یې و مسلمانانو ته په لاس ورکړ، چي په رڼا کي یې تل د ترقۍ او ودي لاري پیدا کېږي او تر سوونو کالو پوري یې پر دنیا باندي داسي حکومت وکړ، چي په دنیا کي هر چا ډغري ورسره وهلي دي ذره ذره سوي دي.

دا یو حقیقت دئ انکار نه سي ځني کېدلای خو دومره باید ووایم چي دغه پخوانۍ قصې نه څه ګټه لري او نه څه تسلی په راتلای سي خو د اوسنۍ زمانې حالات او کوم څه چي تېرېږي دا موږ خپله د تېرو مشرانو او بزرګانو پر ژوند باندي یو بد داغ لګولی دئ. د مسلمانانو ژوند چي په تېرو دیارلسو سوو کالو کي په تاریخ کي وکتل سي نو داسي معلومېږي چي موږ د عزت، دبدبې، شان او شوکت مالکان او اجاره داران یو او که د هغه تاریخ څخه نظر واړول سي نو موجوده حالات ښیي، چي موږ په ډېر ذلت، خوارۍ، افلاس او کمزورۍ کي نغښتي یو. نه زور او دولت سته، نه زر او دولت سته، نه شان او شوکت سته، نه پخپلو منځو کي مینه او محبت سته، نه ښه اخلاق او نه ښه عادتونه، هره بدي په موږ کي موجوده ده او هره نېکي زموږ څخه په میلونو لیري ده. دښمنان زموږ په دې بد حال خوشحاله دي او هر ځای زموږ کمزورۍ بیانوي پر موږ باندي خاندي، پر موږ ټوکي کوي په دې بسنه نه کوي بلکي زموږ د زړه ټوټې پر نوي ماډرن کلتور مین ځوانان په اسلام او اصولو پسخند وهي. پر هره خبره یې اعتراض کوي او دا پاک دین لغوه او بېکاره بولي. عقل حیران دئ چي کوم قوم چي د دنیا تنده مړه کړې وه نن ولي هغه تږي دئ؟ کوم قوم چي دنیا ته تمدن، تهذیب او ښکلا وربخښلې وه نن ولي هغه غیر مهذب او د تمدن څخه لیري دئ؟ د قوم رهنمایانو او مشرانو ډېر پخوا لا زموږ د دې بد حالت پېش بیني کړي وه او په مختلفو طریقو یې زموږ د اصلاح کوښښ کړی و.

Download from: aghalibrary.com

مرض بڑھتا گیا جوں جوں دوا کی

ژباړه: ناروغي زیاتېږي هر څومره چي دوا خوري. نن تر بد لا بد حالت دئ او راتلونکی به د تېر په پرتله زیات د خطرونو ډک وي نو زموږ پټه خوله کېنېنستل دومره لوی جرم دئ، چي بدله یې بیا په هیڅ شی نه سي پوره کېدلای. خو مخکي تر دې چي موږ عملي قدم پورته کړو په کار ده چي لومړی موږ پر هغه شیانو وږغېږو چي له وجي یې موږ د داسي خواری او ذلت سره مخ سوي یو او په دې عذاب کي ښکیل یو. زموږ د دې وروسته پاته والي زیات لاملونه سته، چي د مخ نیولو لپاره یې یو شمېر تدابیر نیول سوي دي هر تدبیر چي په کار اچول سوی دئ ناکامه او ناموافقه سوی دئ په همدې وجه زموږ مشران او رهبران په امید او وېره کي پراته ښکاري. اصلي خبره دا ده چي تر اوسه پوري زموږ مرض معلوم سوی نه دئ، کوم څه چي بیان سوي دي هغه زموږ مرض نه دئ بلکي زموږ د مرض نښانې دي تر کومه وخته پوري چي اصل مرض ته توجه ونه سي او پیدا نه سي نو د نښانو اصلاح شونې نه ده او تر کومه وخته پوري چي موږ د اصلي مرض اصلاح ونه کړو او معلوم یې نه کړو نو موږ ته د اصلاح لپاره خوله خلاصول سخته غلطي ده. زموږ دغه دعوه چي شریعت یو مکمل الهي قانون دئ، چي زموږ د دنیا او آخرت د کامیابۍ ضامن دئ. بیا نو هیڅ اړتیا نسته چي موږ د خپل مرض معلومول پیل کړو او علاج یې شروع کړو بلکي موږ ته په کار ده چي په قرآن کي خپل اصلي مرض پیدا کړو او هم د دې مرکز څخه د رشد او هدایت علاج پیدا کړو او څنګه چي قرآنکریم زموږ لپاره تر قیامته پوري قانون دئ نو بیا موږ ته هیڅ دلیل نسته چي موږ په دې قرآن عمل نیمګړی کړو. د مځکو او اسمانو لوی پاچا پخپله وعده کړې ده، چي د مځکي پاچهي او خلافت د مومنانو دی:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ[1]	ژباړه: الله جل جلاله وعده کړې ده، چي په تاسو کي کوم څوک چي مؤمنان دي او نېک عملونه کوي زه به د مځکي خلافت ورکوم چي مومنان تل پر کافرانو باندي غالب وي او د کافرانو به هیڅوک مرسته کوونکي نه وي.

او داېې هم تسلي ورکړې ده چي تل به مسلمانان پر کافرانو باندي برلاسي وي او دکافرانو به هیڅوک مرسته کونکي نه وي:

وَلَوۡ قَٰتَلَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوَلَّوُاْ ٱلۡأَدۡبَٰرَ ثُمَّ	ژباړه : که چیري دغه کافران ستاسو سره جنګېدلي وای نو خامخا به پر شا تللي وای بیا د

[1] سورة النور الاية (٥٥).

لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾ (٢)	دوی هيڅ دوست او مرسته کوونکی نه وي.

د مومنانو تل الله ﷻ مرسته کوي او دوی به تل سر لوړي وي.

وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ (٣)	ژباړه: د مومنانو مرسته پر موږ باندي حق دئ.
وَلَا تَهِنُوا۟ وَلَا تَحْزَنُوا۟ وَأَنتُمُ ٱلْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ (٤)	ژباړه: تاسو همت د لاسه مه ورکوئ تاسو غم مه کوئ تاسو به غالب یاست که پوره مومنان واست.
وَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾	ژباړه: الله ﷻ لره عزت او الله ﷻ رسول او مؤمنانو لره (عزت دئ) مګر منافقان نه پوهېږي.

د پورتنيو آياتو څخه تر غور وروسته معلومېږي چي د مؤمنانو سر لوړي، شان او شوکت، کاميابي او ترقي د دوی د ايمان د صفت سره تړلې ده. که چيري د ده اړيکي د الله ﷻ او د رسول الله ﷺ سره ټينګکي وي.

(کوم چي د ايمان مقصود دئ) نو کاميابي به د ده په برخه وي او که خدای مه کړه د ده رابطه د الله ﷻ او د رسول الله ﷻ سره کمزورې سي نو خواري او ذلت به د ده په برخه وي لکه چي په سترګو ليدل کېږي.

وَٱلْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَفِى خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْحَقِّ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ ﴿٣﴾	ژباړه: قسم په زمانه چي انسان په تاوان کي دئ، مګر نه هغه څوک چي ايمان يې راوړی وي، نېک عملونه يې کړي وي، توصيه په حق او صبر سره کوي (دغه کسان د تاوان څخه خلاص دي).

زموږ پخواني مشران په نهايي عزت کي وه او موږ په نهايي ذلت او خواري کي يو، د دې څخه معلومېږي چي هغوی د کامل ايمان څخه برخمن وه او موږ د دې صفت څخه بې برخي يو لکه څرنګه چي د الله ﷻ رښتيني پيغمبر خبر ورکړی دئ:

سيأتي علي الناس زمان لايبقى من الاسلام الاسمه ولامن القران الارسمه[5].	ژباړه : ژر دئ چي داسي وخت به راسي چي د اسلام به يوازي نوم پاته وي او د قرآن به يوازي نقشونه

[2] سورة الفتح الاية (٢٢).

[3] سورة الروم الاية (٤٧).

[4] سورة ال عمران الاية (١٣٩).

	پاته وي.

اوس خبره داده که چیري په واقعي ډول موږ د حقیقي اسلام څخه بې برخي یو کوم چي د الله ﷻ او د ده د رسول ﷺ مقصود دئ او په دې دین پوري زموږ د دنیا او آخرت کامیابي تړلې هم ده نو بله کومه ذریعه ده چي په مټ یې موږ بیرته د دې نعمت څخه برخمن سو؟ او هغه کوم اسباب دي چي په وجه یې زموږ څخه د اسلام روح وتلی دئ او یوازي خالي بدن راپاته دئ. کله چي قرآن تلاوت سي او د محمدي امت د فضیلت وجه ولټول سي نو معلومېږي چي دې امت ته یو لوی او اعلی کار سپارل سوی دئ، چي د هغه په وجه د خیر الامم (یعني غوره د امتو) خطاب ورته سوی دئ، د دنیا د پیدا کېدو څخه لوی مقصد د الله ﷻ وحده لا شریک له د ذات او صفاتو پېژندنه ده او دا تر هغه وخته پوري ناممکنه ده چي انسان د بدیو او چټلتیاوو څخه نه وی پاک سوی او په نېکو او سپېڅلو صفتونو ښایسته سوی نه وي د دغي خبري لپاره په زرونو انبیاء او رسولان راغلي دي او په آخر کي سید المرسلین حضرت محمد ﷺ راولېږل سو او بیا د الیوم اکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتي زیري ورکړل سو. اوس نو څرنګه چي دین پوره سو مکمل مقصد لاسته راغلی او پوره دین د عمل لپاره ورکړل سو نو په همدې وجه د نبوت سلسله ختمه سوه، کوم کار چي به انبیاوو او رسولانو کاوه په پوره ډول محمدي امت ته وسپارل سو.

كُنتُمۡ خَيۡرَ أُمَّةٍ أُخۡرِجَتۡ لِلنَّاسِ تَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَتَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَتُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِۗ (٦)	ژباړه: اې محمدي امته! تاسو غوره د امتونو یاست د خلګو د ګټي لپاره لېږل سوي یاست تاسو په نېکۍ سره امر کوئ او له بدو څخه خلګ منع کوئ او په الله ﷻ باندي ایمان لرئ.
وَلۡتَكُن مِّنكُمۡ أُمَّةٞ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلۡخَيۡرِ وَيَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ١٠٤	ژباړه :په تاسو کي یوه داسي ډله پکاره ده، چي خلګ د خیر و لوري ته راوبولي او د بدو څخه یې منع کوي او یوازي دغه خلګ کامیاب دي. په لومړي آیات کي د خیر الامم وجه دا وښودل سوه، چي تاسو په نېکۍ سره امر کوي او د بدو څخه منع کوئ

(۵) مشکوة.

(۶) سورة ال عمران الایة (۱۱۰).

په دوهم آيات کي په خصوصي ډول وښودل سوه، چي يوازي هغه کسان کامياب دي چي دغه کار کوي پر دې باندي بس نه ده بلکي بل ځای په ښکاره دغه کار نه کول د لعنت او ملامتيا سبب ښودل سوي دي.

لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ﴿٧٩﴾

ژباړه: په بني اسرائيلو کي چي کوم خلګ کافران وو پر هغوی باندي لعنت کړل سوی دئ پر ژبه د عيسی عليه السلام او داود عليه السلام دا لعنت په دې وجه وسو، چي دوی د هغوی د حکم څخه مخالفت وکړ او د حده ووتل کوم بد کار چي به دوی کاوه د هغه څخه يې نه منع کول بېشکه د دوی دغه کار بد و.

د دغه وروستي آيات وضاحت په لاندي حديثونو کي کېږي.

١: وفي السنن والمسند من حديث عبدالله بن مسعود رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان من كان قبلكم كان اذ عمل العامل فيهم بالخطيئة جآئه الناهي تعزيرا فقال يا هذا اتق الله فاذا كان من الغد جالسه واكله وشاربه كانه لم يره على خطيئة بالامس فلما راي عز وجل ذالک منهم ضرب قلوب بعضهم على بعض ثم لعنهم على لسان نبيهم داؤد و عيسى بن مريم ذالک بما عصوا وكانو يعتدون والذي نفس محمد بيده لتَأمرن بالمعروف ولتنهون عن المنكر ولَتَاْخذن على يدالسفيه ولتَأطرن على الحق اطرا اوليضر بن الله قلوب بعضكم على بعض ثم يلعنكم كما لعنهم.

ژباړه: د عبدالله بن مسعود رضي الله عنه څخه روايت دئ چي رسول الله وفرمايل: ستاسو څخه مخکي امتونه داسي وه چي چا به ګناه وکړه نو منع کوونکی به هغه وېراوه او ورته ويل به يې چي د الله جل جلاله څخه ووېرېږه دا کار مه کوه کله چي به سبا سو نو د هغه سره به يې ناسته ولاړه کول، خوراک او څښاک به يې ورسره کاوه په دې ډول چي ګويا ده بېخي هغه سړی پر ګناه باندي نه دئ ليدلی. کله چي الله جل جلاله د دوی دا کارونه وليدل الله جل جلاله د دوی زړونه يو د بل سره ګډ کړل او د داود عليه السلام او عيسی عليه السلام په ژبه پر دوی باندي لعنت وويل سو دا په دې وجه چي دوی د الله جل جلاله نافرماني کوله او تر حد يې تېرى کاوه. زما دي قسم په هغه ذات وي چي د محمد صلى الله عليه وسلم روح يې په قدرت کي دئ په ښو کارونو امر کوئ او د بد کارو څخه منع کوئ او بې علمه تر لاس نيسئ په حقه خبره يې مجبور کړئ که نه نو الله جل جلاله به ستاسو زړونه سره ګډ کړي او لعنت به درباندي ووايي لکه پر تېرو امتونو چي لعنت وويل سو.

٢: و في سنن ابي داود

ژباړه: د جابر رضي الله عنه څخه روايت دئ، چي

و ابن ماجة عن جابر بن عبدالله قال سمعت رسول الله ﷺ يقول مامن رجل يكون في قوم يعمل فيهم بالمعاصي يقدرون على ان يغيروا عليه ولا يغيرون الا اصابهم الله بعقاب قبل ان يموتوا.

رسول ﷺ و فرمايل: په يو قوم کي چي يو سړی ګناوي کوي او هغه قوم يې د توان سره منع نه کړي نو تر مرګ مخکي به پر دوی باندي عذاب راسي. يعني په دنيا کي به په ډول - ډول عذابونو اخته سي.

٣ - و روي الاصبهاني عن انس ﷺ ان رسول الله ﷺ قال لا تزال لا اله الا الله تنفع من قالها وترد عنهم العذاب والنقمة مالم يستخفوا بحقها قالوا يا رسول الله وما الاستخفاف بحقها قال يظهر العمل بمعاصي الله فلا ينكر ولا يغيروا [٧].

ترجمه: حضرت انس ﷺ د رسول الله ﷺ څخه روايت کړی دئ، چي رسول الله ﷺ وفرمايل : کلمه طيبه ويونکي ته ګټه رسوي او د عذاب او بلا څخه يې ساتي تر څو چي د حقونو يې بې پروايي نه وي کړې. اصحابو کرامو پوښتنه وکړه چي د کلمې طيبې د حقونو بې پروايي څه شي ده؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: چي د الله ﷻ نافرماني په ښکاره ډول کيږي يا د دغه کار څخه انکار نه کيږي او نه يې د منع کولو لپاره کوښښ کيږي.

٤ : عن عائشة ﷺ قالت دخل على النبي ﷺ فعرفت في وجهه ان قد حضره شيئ فتوضاء وما كلم احدا فلصقت بالحجرة استمع ما يقول فقعد على المنبر فحمدالله واثنى عليه وقال يا ايهاالناس ان الله تعالى يقول لكم مروا بالمعروف وانهوا عن المنكر قبل ان تدعوا فلا اجيب لكم وتسئلوني فلااعطيكم وتستنصروني فلا انصركم فمازاد عليهن حتى نزل.

ژباړه: حضرت عائشة ﷺ فرمايي، چي: رسول الله ﷺ زما کره تشريف راوړی مايې په مخ کي يو خاص اثر وليدی پوه سوم چي يوه خبره خامخا سته د هيچا سره يې خبري نه وکړې اودس يې تازه کړ، مسجد ته ولاړی زه د مسجد ديوال ته نژدې ودرېدم چي رسول الله ﷺ څه فرمايي هغه واورم. رسول الله ﷺ و منبر ته وختی د الله ﷻ حمد او ثنا يې وويله بيا يې و فرمايل: اې خلګو! الله ﷻ تاسو ته امر کوي چي په نېکيو سره امر وکړئ او د بدو څخه خلګ منع کړئ داسي نه چي داسي وخت راسي تاسو به دعا غواړئ زه به يې قبلوم، تاسو به زما څخه غوښتنه کوئ زه به يې نه درکوم زما څخه به کومک غواړئ زه به ستاسو مرسته نه کوم. نبي ﷺ دغه الفاظ وويل او د منبر څخه راکښته سو.

[٧] ترغيب.

۵ : عن ابي هريرة ﷺ قال قال رسول الله ﷺ اذا عظمت امتي الدنيا نزعت منها هيبة الاسلام واذا تركت الامر بالمعروف والنهي عن المنكر حرمت بركة الوحي واذاتسابت امتي سقطت من عين الله [۸].

ژباړه: ابو هريرة ﷺ د رسول الله ﷺ څخه روایت کوي چي رسول الله ﷺ وفرمایل : کله چي زما امت ته دنیا د عزت او درنښت وړ سوه نو د دوی د زړونو څخه به د اسلام عزت او هیبت ووزي او که یې امر بالمعروف او نهي عن المنکر پرېښودی د وحیو د برکت څخه به محرومه سي او که یې پخپلو منځو کي یو دبله ښکنځل کول پیل کړه دالله ﷻ د (رحمت) د نظر څخه به وغورځول سي.

په پورتنیو حدیثونو کي د فکر کولو څخه وروسته معلومېږي چي امر بالمعروف او نهي عن المنکر پرېښودل د الله ﷻ د لعنت او غضب سبب جوړېږي.

کله چي محمدي امت دا کار پرېږدي نو د سختو تکلیفونو، غمونو او خواریو سره به مخ سي او د هر ډول غیبي مرستي څخه به بې برخي سي دا ټول هغه وخت رامنځته کېږي چي محمدي امت خپله فریضه پرېږدي او د خپلي ذمه واری څخه غافله سي. همدا وجه ده چي نبي ﷺ امر بالمعروف او نهي عن المنکر د ایمان خاصیت او لازمي برخه یې ګرځولې ده او پرېښودل یې د ایمان کمزوري او ضعف ښودلی دئ. د ابو سعید خدري ﷺ روایت دئ:

من رَاي منكم منكرا فليغيره بيده فان لم يستطع فبلسانه فان لم يستطع فقلبه وذالک اضعف الايمان [۹].

ژباړه : که په تاسو کي څوک بدي ووېني نو په لاس دي یې منع کړي که یې په توان نه وه نو په خوله دي یې منع کړي او که یې دا هم په توان نه وه په زړه دي یې منع کړي (یعني په زړه کي دي نفرت ځني وکړي).

دا د ایمان کمزورې درجه ده. نو څرنګه چي په زړه کي بد ځني وړل د ایمان کمزورې درجه ده نو اوله یې تر ټولو کامله او لوړه درجه ده. خو تر دې روښانه د ابن مسعود ﷺ روایت دئ:

ما من نبي بعثه الله قبلي الا كان له في امته حواريون واصحاب يَاْخذون بسنته ويقتدون بامره ثم انها تخلف من بعدهم خلوف يقولون مالا يفعلون ويفعلون مالايامرون فمن جاهدهم بيده

ژباړه : هر نبي چي مخکي تېر سوی دی خامخا به یې یوه ډله د تربیه سوو ملګرو څخه درلوده چي دوی به د نبي سنت برپایه کول او پوره تابعداري به یې کول الهي دین چي په کومه بڼه او ډول پیغمبر پرې ایښي و په هغه ډول به یې محفوظ ساتی، یوه ذره تغیر به یې نه پکښې راوستی خو تر دې وروسته چي د شر او فساد وخت راسي داسي خلک به پیدا سي چي هغه څه به وایي چي خپله عمل نه پر کوي. کارونه به یې داسي وي چي شریعت اجازه نه وي

---

[۸] کذا في الدر عن الحکیم الترمذي.

[۹] مسلم.

فهومؤمن ومن جاهدهم بلسانه فهو مؤمن ومن جاهدهم بقلبه فهو مؤمن وليس وراء ذالک من الايمان حبة خردل[۱۰].

ورکړې نو د داسي خلګو پر خلاف د سنت او حق قائمولو په موخه د لاس څخه کار واخلي مومن دئ او که چا د لاس څخه کار وانه خستی د ژبي څخه کار واخلي مومن دئ او که يې دا هم نه وکړه بلکي نيت او عقيده يې د داسي خلګو پر خلاف راوستل مومن دئ، مګر دا د ايمان آخره درجه ده د ايمان حد پر دغه ځای خلاصېږي که چا دا هم نه وکړل نو په زړه کي يې د خرماخستکي د منځ د پردې په څير ايمان نسته.

د پورتني کار د اهميت په موخه امام غزالي رحمه الله داسي فرمايي: په دې کي هيڅ شک نسته چي امر بالمعروف او نهي عن المنکر د ايمان داسي مضبوط رکن دئ چي د دين ټوله شيان ورسره تړلي دي د دغه کار د کولو لپاره الله جل جلاله ټوله انبيآء رالېږلي دي او که يې علم او عمل پرېښودل سي نو العياذ بالله د نبوت بې کاره کيدل به لازم سي. ديندار ي چي انساني شرافت دئ کمزورې به سي. سستي به عامه سي د ګمراهۍ او ضلالت لاري به خلاصي سي، جهالت به په ټوله دنيا کي خپور سي، په ټولو کارونو کي به خرابوالی راسي. په خپلو منځو کي به بې اتفاقي او بدنيتي خپره سي، ابادۍ به وراني سي، مخلوق به تباه او برباد سي، د دې بربادۍ او تباهۍ درک به هغه وخت معلوم سي چي کله خلک د الله جل جلاله په وړاندي ودرول سي او پوښتنه ځني وسي.

افسوس سل ځلي افسوس کومه خطره چي وه هغه راغله کومو سترګو وېره وليده؟

کان امر الله قدرا مقدورا فانا لله وانا اليه راجعون.

د دغه شنې ستني نښانې له منځه تللي دي د حقيقت او د سمونو برکتونه له منځه تللي دي. د خلګو پر زړونو د سپکوالي او ذلالت مهرونه ولګيدل د الله جل جلاله سره د زړه اړيکي له منځه ولاړې د نفسي خواهشاتو تابعداري د څناورو په څېر روانه ده. د مځکي پر مخ داسي مؤمن پيدا کول ګران دي، لږ والي يې څه کوې بيخي نسته چي د حق د ښکاره کولو په موخه دي د چا ملامتيا وزغمي، که يو غښتلی مؤمن ليځي راونغاړي د تباهۍ د ليري کولو لپاره اراده وکړي، د سنت د ژوندي کولو لپاره ميدان راسي نو يقينا دغه کس په ټول مخلوق کي يو امتيازي حيثيت لري او د ښکاره هستۍ مالک دئ. امام غزالي رحمه الله چي په کومو الفاظو د دغه کار اهميت موږ ته بيان کړی دئ زموږ د بيدارېدو لپاره بسنه کوي.

---

[۱۰] مسلم.

لومړۍ وجه دا ده چي موږ پورتنۍ فريضه يوازي په علماوو پوري خاص کړېده او حال دا چي په قرآن کريم کي د الله ﷻ امر و ټولو ته دئ د محمدي امت هر وګړی پکښې شامل دئ ځکه د دې د سپيناوي لپاره د اصحابو کرامو او خيرالقرون ژوند ښکاره شاهد دئ.

د تبليغ، امر بالمعروف او نهي عن المنکر په علماوو پوري خاص کول او د دوی په ډاډ سره بې غمه کېدل زموږ لويه ناپوهي ده. د عالمانو مسئوليت دا دئ چي سيده او حقه لاره وښيي بيا نو عمل په کول او نور پر روانول دا د نورو کار دئ، دغه خبره د رسول ﷺ په حديث کي بيان سوېده:

الا كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته فاالامير الذي على الناس راع عليهم وهومسئول عنهم والرجل راع على اهل بيته وهو مسئول عنهم والمراة راعية على بيت بعلها وولده وهي مسئولة عنهم والعبد راع على مال سيده وهو مسئول عنه فكلم راع وكلكم مسئول عن رعيته(۱۱).

ژباړه: بېشکه تاسو ټول ساتونکي ياست د هر چا څخه به د خپل رعيت پوښتنه کېږي نو پاچا د خلګو ساتونکی دئ د خلګو پوښتنه به ځني کېږي. سړی د خپلي کورنۍ ساتونکی دئ د خپل کور پوښتنه به ځني کېږي او ښځه د خپل خاوند د کور او اولادو ساتونکې ده په دغه باره کي به پوښتنه ځني کېږي او تاسو ټوله ساتونکي ياست د هر چا څخه د خپل رعيت په اړه پوښتنه کېږي.

قال الدين النصيحة قلنا لمن؟ قال لله ولرسوله ولائمة المسلمين وعامتهم (۱۲).

ژباړه: رسول ﷺ وفرمايل: دين سراسر نصيحت دئ (اصحاب رضي الله عنهم وايي) موږ ورته وويل د چا لپاره؟ رسول ﷺ وفرمايل: د الله ﷻ، رسول ﷺ، د مسلمانانو اميرانو او د ټولو مسلمانانو لپاره.

که فرض کړو چي دا کار يوازي د علماوو لپاره دئ نو اوس خو اړتيا ده وخت د دې غوښتنه کوي چي ټوله د دې کار لپاره ملا وتړي او وخت پکښې ولګوي.

دوهمه وجه دا ده چي موږ داسي فکر کوو چي خپله به ايمانونه ټينګ کړو د نورو ګمراهي موږ ته هيڅ تاوان نه رسوي لکه چي د دې آيات څخه معلومېږي.

---

(۱۱) **بخاري و مسلم.**

(۱۲) (12) **مسلم**

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيۡكُمۡ أَنفُسَكُمۡۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهۡتَدَيۡتُمۡۚ (۱۳)

ژباړه : اې ايمان والاوو ! کله چې تاسو پر لار روان ياست نو د نورو ګمراهي تاسو ته هيڅ تاوان نه رسوي(۱۴).

په حقيقت کې د پورتني آيات څخه مطلب دا نه دئ لکه په ښکاره چې معلومېږي ځکه دغه معنى د الهي حکمت او ديني غوښتني څخه بيخي خلاف ده ځکه اسلامي ملت ټول د يو بدن مثال لري که د بدن پر يوه غړي باندي درد سي نو ټوله بدن ورسره نارامه وي د دې څخه اصلي مطلب دا دئ چې دين چې هر څومره کمال ته ورسېږي بيا به هم ځيني خلګ وي چې سيده او حق لاره به پرېږدي ګمراهي به غوره کوي په پورتني آيات کريمه کې الله ﷻ و مومنانو ته تسلى ورکوي چې که خپله پر صحيح لاره باندي ودرېږ ي نو د دوى د ګمراهۍ څخه و تاسو ته د تاوان وېره نسته.

همدا ډول اصل شريعت دا دئ چې سړى د دين ټوله احکام ومني او عمل په وکړي نو د دين د احکامو څخه خو يو دا هم دئ چې سړى به امر بالمعروف او نهي عن المنكر کوي. د دغه وينا تائيد د ابو بکر رضي الله عنه په لاندي حديث سره کېږي:

عن ابي بكر الصديق رضي الله عنه قال ايهاالناس انكم تقرؤن هذه الاية يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيۡكُمۡ أَنفُسَكُمۡۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهۡتَدَيۡتُمۡۚ فاني سمعت رسول الله يقول ان الناس اذاراو المنكر فلم يغيروه اوشک ان يعمهم الله بعقابه.

ژباړه: ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: اې خلګو! تاسو دا آيات وړاندي کوئ چې الله ﷻ فرمايي: يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ... (الاية) حال دا چې ما د رسول الله ﷺ څخه اورېدلي دي، چې څوک يو ناروا کار ويني او منع يې نه کړي نو نژدې دئ چې الله ﷻ به يې په عمومي عذاب کې ګرفتار کي

څېړونکو علماوو د پورتني آيات همدا معنى مراد کړېده.امام نووي رحمه الله د مسلم شريف په شرحه کې ليکلي: د تحقيق کوونکو علماوو مذهب د پورتني آيات کريمه په اړه داسي دئ، چې کله تاسو يو نېک کار وکړئ، نو د نورو نه کول يا ګمراهي تاسو ته کوم تاوان نه سي رسولاى لکه چې الله ﷻ فرمايي: ولاتزر وازرة وزراخرى.

نو کله چې داسي ده نو د کومو شيانو چې امر ورکړل سوى دئ هغه ټول امر بالمعروف او نهي عن المنكر دئ نو چا چې دا امر بر پايه کړى يعني په ښو کارونو يې امر وکړ او د بدو

---

(۱۳) سورة المائدة الاية (۱۰۵).

(۱۴) بيان القران.

کارو څخه يې منع وکړه نو ده خپله ذمه واري او وجيبه پوره کړه نور نو پر ده ملامتيا او الزام د هغوئ نه عمل کول او ګناه کول ده ته تاوان نه رسوي (والله اعلم).

دريمه وجه دا ده چي ټول خلګ يعني عوام، خاص، عالم، جاهل او هر سړى نااميده سوي دي چي نور نو د دين ترقي نه سي راتلاى دا يې يقين دئ، چي دا کار ګران دئ د چا په مخ کي چي د اصلاح نظام وړاندي سي نو دى په جواب کي ورته وايي چي اوس خو نه حکومت او نه سلطنت سته، نه د مټو زور سته، نه مال او سامان سته، نه د جنګ وسايل سته، نه مرکزي حيثيت سته او نه اتفاق او اتحاد سته. ديندار خلګ خو وايي چي اوس څوارلسمه صدۍ ده د رسالت د رڼا کمه سوې ده اوس نو د اسلام زوال يو لازمي شى دئ. دا خبره صحيح ده چي څومره د نبوت د رڼا څخه ليري والى راځي د حقيقي اسلام شغلې به کمېږي خو د دې هيڅکله دا مطلب نه دئ، چي د دين د حفاظت او ساتني لپاره به کوښښ او محنت نه کېږي، ځکه که چيري داسي وي او زموږ مشرانو هم داسي فکر کړى وي نو تر موږه پوري به د اسلام د رارسېدو هيڅ لاره نه واى البته زمانه چي ناموافقه ده نو د ټولني کړو وړو ته دي وکتل سي څنګه چي ښايي په هغه ډول دي په زيات همت او استقلال سره کار اخيستل پيل سي. د حيرانتيا خبره دا ده چي د کوم دين بنسټ چي سراسر پر قرباني او عمل باندي ايښودل سوى و، نن د هغه دين منونکي سراسر د عمل څخه خالي دي حال دا چي په قرآن کريم کي ځاى پر ځاى د عمل سبق ښودل سوى دئ او تاسو يې هم لولي. يو عبادت کوونکى چي ټوله شپه عبادت کوي د ورځي روژه نيسي او ټول وخت د الله، الله ذکر کوي دغه سړى هيڅ د هغه چا سره نه سي برابرېدلاى چي هغه د اصلاح او هدايت لپاره بې ارامه وي. قرآن کريم ځاى پر ځاى د جهاد في سبيل الله تاکيد فرمايلى دئ او د مجاهد فضيلت يې بيان کړى دئ:

لَّا يَسْتَوِى ٱلْقَٰعِدُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُو۟لِى ٱلضَّرَرِ وَٱلْمُجَٰهِدُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَٰهِدِينَ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى ٱلْقَٰعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَٰهِدِينَ عَلَى ٱلْقَٰعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾ دَرَجَٰتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ

ژباړه: هغه کسان چي بېله عذره کور ناست دي د عذر پرته (جهاد نه کوي) د هغه کسانو سره برابر نه دي چي په مال او ځان سره جهاد کوي. کوم کسان چي په مال او ځان سره جهاد کوي د هغه کسانو په پرتله يې فضيلت زيات دئ، چي کور ناست دي. د ټولو سره الله ﷻ د نيکۍ وعده کړېده. الله ﷻ د مجاهدينو ته پر ناستو خلګو باندي فضيلت په لوى اجر سره ورکړى دئ يعني لويي درجې د الله ﷻ د لوري څخه مغفرت او رحمت ورکړل سوى دئ الله ﷻ زيات

غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾ (15)	بخښونکی او زیات مهربانه دئ.

که څه هم د جهاد مقصد د کفارو او مشرکینو و مخ ته ټینګ درېدل دي او د اسلام لوړوالی دئ خو له بده مرغه موږ د دې لوړ او خوندور نعمت څخه بې برخي سوي یو، نو تر خپله وسه خو راته په کار ده چي د اسلام لپاره په هر ډول چي کېږي کوښښ او زیار وباسو آخر به زموږ دا لږ لږ هڅي موږ مخ ته ورسوي.

والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا!

ژباړه: کوم خلک چي زموږ د دین په لاره کي کوښښ کوي موږ د هغوی لپاره خپلي لاري پرانیزو.

په دې کي هیڅ شک نسته چي الله ﷻ د خپل دین د ساتلو او حفاظت لپاره وعده کړېده خو زموږ لپاره د دې دین د ودې او ترقۍ لپاره هڅي لازمي دي، اصحابو کرامو چي د دین لپاره څومره کوښښونه وکړه عملي ګټي یې ولیدې او د غیبي مرستو څخه برخمن سوه چي موږ یې نو مونه تر اوسه پوري اخلو او مثال پرې وایو.

که چیري موږ د دوی پر لاره باندي ولاړ سو او د کلمې طیبې د لوړوالي او ترقۍ لپاره ملا وتړو نو یقیناً به زموږ د غیبو څخه مرسته وسي او سرلوړي به سو، ځکه الله ﷻ فرمایي:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ يَنصُرۡكُمۡ وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ ﴿٧﴾ (16)	ژباړه: که تاسو د الله ﷻ مرسته وکړئ الله ﷻ به ستاسو مرسته وکړي او ستاسو قومونه به ټینګ کړي (د شیطان او کافرانو په مقابل کي).

څلورمه وجه دا ده چي موږ فکر کوو چي موږ د دې لوړي مرتبې اهل نه یو چي دا کار وکړو. نو څرنګه چي موږ د دې کار اهل نه یو نو بیا په کومه خوله موږ دا کار شروع کړو داسي نه ده، ځکه چي موږ ته الله ﷻ امر کړی دئ، موږ ته د پاته والي هیڅ لاره نسته موږ ته یوازي د الله ﷻ په امر سره کار شروع کول په کار دي دا به انشاء الله زموږ د استقامت او توانایۍ سبب سي په دغه ډول به تل اوسو، یوه ورځ به الله ﷻ سعادت رانصیب کړي او دا هیڅ کله نه سي کېدلای چي موږ دي د الله ﷻ په لاره کي کوښښ کوو او رحمان او رحیم ذات دي موږ ته نظر نه کوي ځکه په حدیث کي راځي:

عن انس رضي الله عنه قال قلنا یا رسول الله! لا نامر بالمعروف حتی نعمل به کله ولا ننهی عن المنکر حتی نجتنبه کله فقال	ژباړه: د حضرت انس رضي الله عنه څخه روایت دئ، چي موږ رسول الله ﷺ ته وویل: یارسول الله! موږ په نېکو امر نه کوو تر څو چي موږ خپله په ټولو عمل نه وي کړی او نه د بدو

(15) سورة النساء الایتان (۹۵، ۹۶).

(16) سورة محمد الایة (۷).

ﷺ: بل مروا بالمعروف وان لم تعملوا به كله وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوه كله[١٧].

څخه منعه نه کوو تر څو چي موږ د ټولو بدو څخه نه يو منعه سوي، رسول الله ﷺ وفرمايل: تاسو په نېکو امر کوئ که څه هم تاسو په ټولو عمل نه وي کړئ د بدو څخه منعه کوئ که څه هم د ټولو څخه تاسو ځان نه وي ساتلی.

پنځمه وجه دا ده، چي موږ داسي فکر کوو چي ځای پر ځای مدرسې سته، عالمان نصيحتونه کوي، خانقاوي ابادي دي، کتابونه او رسالې چاپېږي دا ټول د امر بالمعروف او نهي عن المنکر څانگي دي په دغه کارو سره فرض غاړي خلاصېږي.

په دې کي هيڅ شک نسته چي دغه ټولي اداري لازمي دي او توجه ورته کول د ضروري کارو څخه ده ځکه لړه او ډېره رڼا چي سته هغه هم د دغه ادارو برکت دئ، خو بيا هم زموږ لپاره يوازي دغه اداري کافي نه دي او که موږ بس والی په وکړو دا به زموږ ښکاره غلطي وي ځکه دغه اداري هغه وخت بس وي چي زموږ د دين سره مينه وای او زموږ په زړو کي د دين شوق او درنښت وای. د نن څخه پنځوس کاله مخکي زموږ په زړو کي د دين شوق موجود و په هغه وخت کي زموږ لپاره دغه اداري بس وې اوس پرديو قومونو د ډېرو کوښښونو په نتيجه کي زموږ څخه د دين جذبه وړې ده د دين سره د ميني پر ځای موږ د مذهب څخه تښتو په داسي صورت کي موږ ته يو بل تحريک په کار دئ، چي د هغه په نتيجه کي موږ د عوامو خلکو د دين سره مينه پيدا کړو او مړه جذبات يې بېرته راژوندي کړو که داسي وسي نو موږ د پورتنيو ادارو څخه پوره گټه اخستلای سو او که داسي نه وي نو د دې پر ځاي چي موږ به گټه ځني وانه خلو د هغه ادارو پاتېدل هم گران دي.

شپږمه وجه دا ده چي کله موږ دا کار شروع کړو نورو ته ورځو هغوی زموږ سره په بده طريقه ويني، په سختۍ سره جواب راکوي، زموږ سپکاوی کوي او موږ بې عزته کوي نو موږ ته دا معلومول په کار دي، چي دا کار د انبياوو دئ په داسي تکليفونو او زحمتونو کي ښکېلېدل د دغه کار خصوصيت دئ انبياوو په دغه کار کي تر دې ډېر تکليفونه زغملي دي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي شِيَعِ ٱلۡأَوَّلِينَ ۝١٠ وَمَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ۝١١ [١٨]

ژباړه: موږ په لومړنيو ډلو کي تر تا وړاندي رسولان لېږلي دي او موږ هيڅ رسول نه دئ لېږلي مگر دوی به پسخند په واهه.

رسول عليه السلام فرمايي د دعوت په لاره کي چي پر ما باندي څومره تکليفونه او زحمتونه راغلي دي بل پر هيڅ پيغمبر نه دي راغلي. څرنگه چي زموږ سردار او آقا په دې لاره کي

---

[١٧] رواه الطبراني في الصغير الاوسط.

[١٨] سورة الحجر الايتان (١٠ - ١١).

دومره غمونه او تکليفونه زغملي موږ هم د ده تابعداريو د ده کار راسپارل سوی دئ موږ ته هم په کار ده چي هر څومره تکليفونه وزغمو.

د پورتنيو بيانونو څخه څرګنديږي چي زموږ اصل مرض دا دئ چي په موږ کي ايماني جذبې له منځه تللي دي او اصلي مرض مو د ايمان کمزوري ده، کله چي اصلي شی له منځه ولاړ سي نو ورسره ټول صفتونه تړلي دي هغه هم له منځه ځي زموږ د ضعف او کمزورۍ اصلي لامل دا دئ چي اصلي شی مو پرې ايښي دئ هغه امر بالمعروف او نهي عن المنکر دئ. ښکاره خبره ده چي هيڅ قوم تر هغه ترقي نه سي کولای تر څو چي خلګ يې په ښو خويونو او کمالاتو ښايسته نه سي زموږ يوازنی علاج دا دئ چي موږ د تبليغ فريضه پوره کړو، ټينګ ودرېږو تر څو زموږ ايمان قوي سي او مړې جذبې مو بيرته راييداره سي موږ الله ﷻ او رسول ﷺ وپېژنو او احکامو ته يې سر کښته کړو د دغه کار لپاره موږ ته هغه طريقه په کار ده کومه چي سيدالانبياء حضرت محمد ﷺ د مشرکينو د اصلاح لپاره کارول. ځکه الله ﷻ فرمايي:

لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٌ[١٩]

ترجمه: بې شکه ستاسو لپاره په رسول الله ﷺ کي (د تابعدارۍ) ښېه نمونه ده.

همدغه خبري ته امام مالک رحمه الله اشاره کړېده: **لن يصلح آخر هذه الامة الاما اصلح اولها!**

ترجمه : هيڅکله به د دې امت وروستي خلګ اصلاح نه سي تر څو چي هغه طريقه يې نه وي مختاره کړې کومه چي په لومړيو کي اصلاح سوې ده.

کوم وخت چي رسول الله ﷺ د حق دعوت لپاره ودرېدی هيڅوک يې ملګری نه وو او نه يې فکر کېدی يوازي و دنياوي هيڅ طاقت نه و ورسره، په قوم کي يې ضد او سرکښي نهايي نقطې ته رسېدلې وه، په دوی کي هيڅوک د حق خبري اورېدلو ته تيار نه وو په ځانګړې ډول د کلمې طيبې څخه د رسول الله ﷺ قوم کرکه کوله او ځني بېزاره وه، په دغه وخت کي کوم طاقت و، چي يو مفلس، بې ياره او ناداره انسان خپل ټول قوم د حق و لوري ته راوبولي؟ اوس تاسو فکر وکړئ چي هغه کوم شی و، چي مخلوق يې د رسول الله ﷺ و لوري ته راوبولی او هغه شی چي چا تر لاسه کړی د تل لپاره د رسول الله ﷺ سو. ټولي دنيا ته معلومه ده چي د رسول الله ﷺ يو هدف و، پر هغه يې نظر و او هغه يې مقصد و، (چي په لاندي آيات کي ياد سوی دئ):

[١٩] سورة الاحزاب الاية (٢١).

أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِۚ[20]

ژباړه: د الله ﷻ پرته به د بل چا عبادت نه کوو او نه به د الله ﷻ سره په هيڅ شي سره شريک نيسو او نه به موږ د ځينو لپاره ځوک په خدايۍ سره نيسو د الله ﷻ پرته. (چي الله ﷻ پرېږدو).

د يو الله د اطاعت او عبادت پرته يې خلک د نورو شيانو د عبادت څخه منعه کړه، د دښمنانو ټول بندونه او علاقې يې ماتي کړې او يو الهي قانون يې وټاکى او وې ښودل چي د دې قانون څخه مه ليري کېږئ بل لوري ته مخ مه اړوئ.

ٱتَّبِعُواْ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَۗ[21]

ژباړه: د هغه شي تابعداري کوئ چي تاسو ته د الله ﷻ د لوري څخه راغلى دئ د الله ﷻ پرته د بل چا تابعداري مه کوئ.

پورتنۍ خبره اصلي تعليم و او رسول الله ﷺ ته يې امر سوى و.

ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِۖ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾[22]

ژباړه: اې محمده! د الله ﷻ و لاري ته خلک رابوله په حکمت او نېک نصيحت سره د خلکو سره په هغه طريقه بحث کوه چي بهتره وي بېشکه ستا رب په هغه کسانو پوه دئ چي ګمراه سوي دي او په هغو کسانو عالم دئ چي پر هدايت دي.

دغه د هدايت هغه لويه لاره ده، چي د نبي ﷺ او د ده د هر تابعدار لپاره ټاکل سوې ده.

قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِىٓ أَدْعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِىۖ وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾[23]

ژباړه: ووايه! دا زما لاره ده زه رابولم په يقين سره زه او هغه ځوک چي زما تابعدار دي الله ﷻ پاک دئ او زه د مشرکانو څخه نه يم.

---

[20] سورة ال عمران الاية (٦٤).
[21] سورة اعراف الاية (٣).
[22] سورة النحل الاية (١٢٥).
[23] سورة يوسف الاية (١٠٨).

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلاً مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾ [24]

ژباړه : تر هغه چا به نو د چا خبره ښه وي چي د الله ﷻ و لوري ته بلنه کوي او وايي زه د مسلمانانو څخه يم.

د الله ﷻ و لوري ته د هغه خلګو رابلل چي حقه لاره ځني ورکه وي، ګمراهانو ته هدايت ښودل د نبي ﷺ د ژوند وظيفه ده او د ده مبارک اصلي مقصد و د ودي او ترقۍ لپاره يې په سلګونو او زرګونو انبياء او رسولان راغلي دي.

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾ [25]

ژباړه: موږ ستا مخکي هيڅ رسول نه دئ لېږلی مګر دا وحي مو ورته کړي دي چي زما پرته بل معبود نسته او زما عبادت کوئ.

د رسول الله ﷺ او ټولو انبياوو په ژوند او د ژوند پر هره لحظه کي يې که سړی نظر واچوي نو معلومېږي چي د دوی ټولو مقصد يو و، چي هغه د يوه الله ﷻ پر ذات او صفتونو باندي پوره يقين ساتل و. هم دا د اسلام مفهوم دئ او انسان هم د دې لپاره پيدا سوی دئ، ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ [26]

ترجمه: موږ پيرانان او انسانان يوازي د دې لپاره پيدا کړي دي چي عبادت وکړي اوس نو چي اصلي مقصد معلوم سو، ناروغي او علاج يې معلوم سو نو د علاج په طريقه اختيارولو کي زيات مشکلات نه پيښېږي او که په لاندي ډول طريقه که د علاج لپاره غوره سي انشاء الله ګټوره به وي.

زموږ د ناپوهۍ مطابق د مسلمانانو د کاميابۍ او ترقۍ لپاره يو نظام غوره سوی دئ، چي هغه ته په حقيقت کي اسلامي ژوند يا د پخوانيو مشرانو د ژوند نمونه ويل کېږي. چي لنډه نقشه يې ستاسو په خدمت کي وړاندي کوم: تر ټولو ضروري خبره دا ده چي هر مسلمان بايد د دنيا د ټولو مقصدونو څخه نظر واړوي او يوازي د کلمې طيبې د لوړوالي لپاره او د الهي احکامو د رواج د ترقۍ لپاره خپل مقصد جوړ کړي او د دې خبري لپاره ټينګه وعده وکړي چي د الله ﷻ هر امر به منم او د عمل کولو کوښښ به يې کوم او د الله ﷻ څخه به هيڅکله نافرماني نه کوم او د پورتني مقصد لپاره په لاندي قاعدو سره عمل کوم:

---

[24] سورة حمٓ السجدة الاية (٣٣).

[25] سورة الانبياء الاية (٢٥).

[26] سورة الذاريات الاية (٥٦).

۱ – کلمه : د لا اله الا الله محمد رسول الله په صحيحو الفاظو ويل، په معنى او مطلب يې ځان پوهول، په ذهن کې يې د کښېنولو کوښښ کول او خپل ټوله ژوند د دې کلمې سره برابر جوړول.

۲ – د لمانځه پابندي کول، د شرائطو او ادابو لحاظ يې کول، په خشوع او خضوع سره يې اداء کول او په هر رکن کي يې د الله ﷻ د لوی والي او عظمت فکر کول او د خپلي بېوسۍ او بندګۍ فکر کول، لنډه دا چي لمونځ دي په داسي ډول وکړي چي د الله ﷻ په دربار کي د وړاندي کېدو وړ وي او د دغسي لمانځه د توفيق غوښتنه دي وکړي. که يې نه وي زده زده دي کړي او په لمانځه کي د ټولو شيانو ويل دي ياد کړي.

۳ – د قرآن کريم سره اړيکي او مينه کول او محبت ورسره پيدا کول چي په دوو طريقو سره کيدای سي:

الف : د ورځي په ټاکلي وخت کي د قرآن کريم تلاوت په داسي ډول کول، چي په معنى کي يې فکر کوي که يې په معنى نه پوهېږي نو دغسي دي يې تلاوت کړي او دا فکر دي کوي چي زما کاميابي او ګټه په قرآن کريم کي پرته ده. يوازي الفاظ ويل هم لويه نېکمرغي ده د خير او برکت لوی سبب دئ. که قرآن کريم نه سي لوستلای نو لږ وخت دي د قرآن په زده کړه کي مصرفوي.

ب : د خپلو اولادو، د کلي د هلکانو او نجنو د قرآني د تعليم فکر کول او تر ټولو کارو يې وړاندي فکر کول.

۴ – څه وخت د الله ﷻ په ياد او ذکر کي تېرول او د طريقې لپاره يې د طريقت يو پير پيدا کول البته چي د سنتو تابعدار وي او دهغه څخه پوښتنه کول که نه نو دريمه کلمه لوستل :

سبحن الله والحمدلله ولااله الاالله والله اكبر ولاحول ولاقوة الا بالله العلي العظيم!

پورتنۍ کلمه او درود شريف سهار او ماښام سل ځله لوستل په داسي ډول چي د زړه په پوره ارامتيا سره وي ځکه په حديثو کي يې زيات فضيلتونه راغلي دي.

۵ – هر مسلمان خپل ورور ګڼل او همکاري او غمخواري ورسره کول. د اسلامي ځانګړتياوو په موخه د هغه احترام او درنښت کول، د داسي خبرو څخه ځان ژغورل چي د مسلمان ورور د تکليف او درد سبب ګرځي. د پورتنيو خبرو دي خپله هم پابندي کوي او د نورو مسلمانانو د هڅولو کوښښ دي هم کوي دا نو داسي کېږي چي په ورځنی ژوند کي څه وخت د اسلام د خدمت او خپرولو لپاره بېل کړي، او هم د دې لپاره پوره تياري وکړي. د کوم دين د خپرولو لپاره چي رسول الله ﷺ، انبياوو ډول – ډول تکليفونه برداشت کړل، اصحابو کرامو او زموږ مشرانو خپل عمرونه پکښې ولګول او د دغه دين لپاره يې خپل ځانونه قربان کړل نو د دغه دين د خپرولو او پاته ساتلو لپاره لږ وخت هم نه لګول لويه

بدبختي ده دا هم هغه ضروري فريضه ده چي د پرېښودو له امله يې موږ نن برباد او تباه سوي يو.

لومړی د مسلمان کېدو څخه مطلب دا ګڼل کېدی چي د خپل ځان او مال د عزت، اسلام خپرول او د کلمې د لوړوالي لپاره وخت ولګوي که به چا داسي نه کول ناپوه ګڼل کېده خو افسوس چي نن موږ ته مسلمانان ويل کېږي خو د دين پر خپرولو خپلي سترګي پټي ساتو بيا هم د دين د خپرولو لپاره هيڅ کوښښ نه کوو. لنډه دا چي د ژوند څخه مقصد د کلمې لوړوالی او د دين خپرول بلل کېږي. دا هم هغه کار دئ چي زموږ د دنيا او آخرت کاميابي ورسره تړلې ده دا هم هغه کار دئ چي له امله يې نن موږ خوار او ذليل يو. اوس بيا موږ ته د خپل اصلي مقصد راپورته کول په کار دي او د ژوند اصلي مشغله جوړول په کار دي چي بيا رحمت الهي پر جوش راسي او زموږ د دنيا او آخرت کاميابي بيرته رانصيب سي. د دغه کار د کولو څخه هيڅ کله دا مقصد نه دئ چي نور کارونه پرېږدئ يوازي دغه کار پر مخ بيايااست بلکي مقصد دا دئ چي لکه څرنګه چي د دنيا کارونه پر مخ بيايې دغه کار هم ضروري وبوله او وخت ورته بېل کړه او د دنيا کارو ته هم وخت بېل کړه يا په بل عبارت چي څو کسان د دې کار لپاره تيار سي په هفته کي څو ساعتونه پخپله محله (کلي) کي په مياشت کي درې ورځي نژدې همسايګانو ته او په کال کي څلويښت ورځي په ليري ځايونو کي دا کار وکړئ او کوښښ وکړئ چي هر شتمن، ناداره، زميندراه، ملازم، عالم او بې علمه په دې کار کي شريک کړئ او د دغه کار پابنده يې جوړ کړئ.

د کار کولو طريقه

لږ تر لږه دي لس کسان د تبليغ کولو لپاره ووزي، لومړى دي يو آمر وټاکي بيا دي سره يو ځاى سي د اوداسه وروسته دي دوه رکعته نفل وکړي (په دې شرط چي مکروه وخت نه وي) بيا دي و الله ﷻ ته زارى وکړي د کاميابۍ او الهي توفيق غوښتنه دي وکړي د خپلي ثابت قدمۍ دعا دي وکړي بيا به په کراره – کراره د الله ﷻ د ذکر په کولو سره روان سي بې ځايه خبري دي نه کوي کله چي و ټاکلي ځاى ته ورسېږي ټوله دي سره راجمع سي دعا دي وکړي بيا به په ټول کلي ګښت وکړي لومړى به لمونځ په وکړي بيا به د دغه کار د کولو لپاره وعده ځني واخلي او دغه کار ته دي يې تيار کړي، بيا به دغه خلګ د ځان سره بوزي ګښت دي وکړي په ښځو دي هم لمونځ وکړي د پابندۍ وعده دي ځني واخلي. کوم خلګ چي دې کار ته تيار سوه نو د هغوى څخه دي هم يو جماعت جوړ کړي او يو امير دي ورته مقرر کړي پخپله نګراني کي دي يې واخلي او د هغوى د کار کولو فکر دي کوي. هر تبليغ کوونکي ته په کار ده چي د خپل امير خبره به مني او هر امير ته په کار ده چي د خپلو ملګرو په خدمت کولو، استراحت کولو، همت زياتولو او مرسته کولو کي دي کمى نه کوي او د کومي خبري چي مشورې ته اړتيا لري د ټولو ملګرو څخه دي مشوره اخلي او عمل دي په کوي.

د تبليغ اداب

دغه کار د الله ﷻ يو لوى عبادت دئ او لويه نېکمرغي ده د انبياوو پر لاره تګ دئ، کار چي څومره لوى وي په هغه اندازه اداب غواړي. د دې کار څخه مقصد د نورو هدايت نه دئ بلکي د خپل ځان اصلاح او د بندګۍ څرنګوالى دئ او د الله ﷻ د حکمونو پر ځاى کول دي. د الله ﷻ رضا لټول دي، نو په کار ده چي لاندي ټکي په ښه ډول په ذهن کي کښېنوي او پابندي يې وکړي.

١ – خپل ټول خرڅ يعني خوړل، څښل او کرايه دي پر خپله غاړه واخلي که مو توان و د بل ناداره ملګري مصرف هم پر غاړه واخلئ.

٢ – د خپل ملګري او د دې پاک کار کوونکو خدمت خپل وياړ وګڼئ، د ملګرو درنښت او احترام وکړئ.

٣ – د عامو مسلمانانو سره په عاجزۍ او کمينۍ سره معامله کوئ، نرمه لهجه او د خوشحالۍ کړه وړه ورسره اختيار کړئ، هيڅ مسلمان ته د سپکاوي او نفرت په سترګه مه ګورئ، په ځانګړي ډول د علماوو زيات عزت کوئ. لکه څرنګه چي پر موږ باندي د قرآن او

حديث عزت او عزمت واجب او ضروري دئ، همدا ډول د علماوو عزت او درنښت هم پر موږ باندي ضروري او واجب دئ، ځکه الله ﷻ دوی په لوی نعمت سره سرلوړي کړي دي. د علماوو سپکوالی د دين د سپکوالی سره برابر دئ او د دين سپکوالی د الله ﷻ د قهر او غضب سبب ګرځي.

۴ – فارغه وخت د غيبت، بهتان، درواغو او د لوبو د تماشو پر ځای د دين د کتابو په مطالعه او د نېکو خلګو سره په ناسته تېر کړئ په دغه کار سره به د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ خبري درته معلومي سي په ځانګړي ډول د تبليغ په ورځو کي د بې ځايه خبرو څخه بېخي پرهېز وکړئ. خپل فارغه وخت د الله ﷻ په ياد، ذکر، فکر، استغفار او درود په ويلو او زده کولو کي تيروئ.

۵ – په حلاله طريقه سره رزق حاصلوئ، کم خرڅ کوئ او د خپلو بچيانو او د نورو شرعي حقوق ادا کوئ.

٦ – په اختلافي مسئله او فروعي مسائلو کي څېړنه مه کوئ بلکي يوازي د توحيد لوري ته دعوت کوئ او د اسلام د ارکانو تبليغ کوئ.

۷ – خپل ټول کارونه او ويناوي په اخلاص او صفوف سره ښايسته کړئ په اخلاص سره لږ عمل د ډېري فائدې او برکت سبب جوړېږي د اخلاصه پرته په کار کي نه د دنيا ګټه سته او نه په آخرت کي کوم ثواب ورته سته. حضرت معاذ رضي الله عنه چي کله رسول الله ﷺ د يمن حاکم وټاکی د لېږلو په وخت کي يې د رسول الله ﷺ څخه غوښتنه وکړه، چي ما ته نصيحت وکړه. رسول ﷺ په جواب کي ورته وويل، چي:

په کارو کي اخلاص او اهتمام کوه، د اخلاص سره مل لږ کار هم کفايت کوي. په بل حديث کي راغلي دي چي الله ﷻ يوازي هغه عملونه قبلوي چي د الله ﷻ لپاره يوازي سوي وي. په بل ځای کي راځي چي الله ﷻ ستاسو شکلو ته نه ګوري بلکي ستاسو زړونو او عملونو ته ګوري. نو تر ټولو مهمه خبره دا ده چي په کار کي بايد اخلاص وي د ځان ښودني او ريا ته هيڅ ځای نه وي پکښې، څومره چي په کار کي اخلاص وي په هغه اندازه به په کار کي ترقي او تازګي وي. د کار کولو تګلاره په لنډ ډول ستاسو و حضور ته وړاندي سوه، پر اړتيا يې هم کافي رڼا واچول سوه خو خبره دا ده چي دغه تګ لاره به زموږ د دې پرېشانۍ او بې ارامۍ په حال کي څومره رهبري وکړي او تر کومه ځايه پوري به زموږ مشکلات را حل کړي د دغي خبري لپاره و قرآن کريم ته بيا رجوع کوو، قران کريم زموږ دغه کوښښ يو ګټور تجارت بللی دئ او داسي پکښې فرمايل سوي دي:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ	ژباړه : اي ايمان والو! ايا زه تاسو ته داسي تجارت وښيم چي تاسو د دردوونکي

تِجَٰرَةٖ تُنجِيكُم مِّنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ ﴿١٠﴾ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمۡوَٰلِكُمۡ وَأَنفُسِكُمۡۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ﴿١١﴾ يَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡ وَيُدۡخِلۡكُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةٗ فِي جَنَّٰتِ عَدۡنٖۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخۡرَىٰ تُحِبُّونَهَاۖ نَصۡرٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتۡحٞ قَرِيبٞۗ وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿١٣﴾ (۲۷)

عذاب څخه ژغوري؟ تاسو پر الله ﷻ او پر رسول ﷺ باندې ایمان راوړئ د الله ﷻ په لاره کې په مال او ځان سره جهاد وکړئ دا ستاسو لپاره ډیره بهتره ده که تاسو پوهیږئ، الله ﷻ به ستاسو ګناهونه معاف کړي او تاسو به داسې جنتونو ته داخل کړي چې د درختو تر ښاخو لاندې به یې ولې بهیږي. ښه ځایونه چې د اوسېدو په باغو کې به وي دا لویه کامیابي ده یوه بله خبره هم سته چې تاسو یې خوښوئ د الله ﷻ د لوري څخه مرسته او ژر بریالیتوب دئ زیرې تاسو مؤمنانو ته درکړل سوی دئ.

په پورتني آیات کې د تجارت بیان سوی دئ، چې لومړی ګټه یې دا ده چې د دردوونکي عذاب څخه خلاصون دئ، دغه تجارت دا دئ چې موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندې ایمان راوړو او د الله ﷻ په لار کې به په مال او ځان سره جهاد کوو دا هغه کار دئ چې زموږ لپاره سراسر ګټه ده که په موږ کې لږ پوهه او عقل موجود وي په دغه اسانه کار به موږ ته دومره لویې ګټې راکړل سي چې ټول ګناهونه به مو معاف سي او په آخرت کې به په لویو نعمتونو سره سرلوړي سو، همدغه لویه کامیابي ده خو په دغه کامیابۍ باندې بس والی نه دئ راغلی بله لا دا ده چې په دنیا کې هم موږ ته خوشالي پر دښمنانو بریالیتوب او حکومت راکړل کیږي. الله ﷻ موږ ته د دوو شیانو امر وکړ، لومړی دا چې موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندې ایمان راوړو، دوهم دا چې د الله ﷻ په لاره کې به په مال او ځان سره جهاد کوو. د دغو دوو شیانو په بدله کې الله ﷻ موږ ته د دوو شیانو وعده راکړه یو په آخرت کې تل جنت، ارام او استراحت. دوهم په دنیا کې بریالیتوب او کامیابي. لومړی کار چې زموږ څخه غوښتل سوی دئ ایمان دئ ښکاره خبره ده چې د دغې غوښتني څخه مطلب دا دئ چې موږ ته د حقیقي ایمان دولت رانصیب سي. دوهمه غوښتنه زموږ څخه دا ده چې جهاد وکړو که څه هم جهاد دا دئ چې موږ د کافرانو سره وجنګیږو خو اصلي مطلب یې د کلمې طیبې لوړوالی او د اسلامي احکامو جاري کېدل دي، همدغه لوی مقصد د جهاد دئ او زموږ د تحریک همدغه مقصد دئ. اوس معلومه سوه، چې لکه څرنګه چې د اخرت د ژوند

(۲۷) سورة الصف الایات (۱۰- ۱۱ - ۱۲ - ۱۳).

ښه والى او د عذاب څخه خلاصون پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي په ايمان راوړلو او د الله ﷻ په لاره كي په كوښښ كولو پوري تړلى دئ همدا ډول د دنيا د ژوند ښه والى هم په دغه دوو شيانو پوري وتړل سو. كله چي موږ پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ايمان راوړو او د الله ﷻ په لاره كي كوښښ وكړو تر څو اسلامي احكام جاري كړو نو ښكاره خبره ده، چي د مځكي پاچهي به زموږ وي او د حكومت او خلافت وړ به موږ يو او زموږ به وي ځكه الله ﷻ فرمايي:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ كَمَا ٱسْتَخْلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ ٱلَّذِى ٱرْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِى لَا يُشْرِكُونَ بِى شَيْـًٔا ۚ (۲۸)

ژباړه : په تاسو كي چي كومو خلكو ايمان راوړى وي، نېک عملونه كوي الله ﷻ وعده وركوي چي د مځكي خلافت به وركوي لكه څرنگه چي مخكي ستاسو يې و خلگو ته وركړى و. كوم دين چي يې د دوى لپاره خوښ كړى دئ هغه دوى ته قوت وركوي وروسته به د دوى وېره په امن كړو، په دې شرط چي زما عبادت وكړي او زما سره هيڅ شريک ونه نيسي.

په پورتني آيات كي د ټول امت سره د حكومت او خلافت وعده سوې ده دغه وعده ټولو وليدل د نبي عليه السلام د زمانې څخه د خلفاء راشدينو تر زمانې پوري دغه وعده ښكاره سوه لكه چي جزيرة العرب د رسول ﷺ په زمانه كي او نور ملكونه د خلفاء راشده وو په زمانه كي فتح سول. بيا وروسته كه څه هم يووالى نه و، څه وخت پر وخت د نېكو پاچهانو سره دغه وعدې پوره كېدل ښكاره سوه، ځكه الله ﷻ فرمايي:

ان حزب الله هم الغالبون . ونحوه (۲۹)

اوس نو معلومه سوه چي په دنيا كي ارام، سكون، عزت او آبرو كي د ژوند تېرولو لپاره يوازي لاره دا ده چي موږ په كامل دين كي داخل سو، عمل په وكړو او تر نورو پوري يې د رسولو لپاره په ټينگه ملا وتړو، بلكي خپل ټول ژوند د دغه كار لپاره وقف كړو. الله ﷻ فرمايي:

وَٱعْتَصِمُوا۟ بِحَبْلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا۟ ۚ (۳۰)

ژباړه : تاسو ټوله دين ټينگ ونيسئ او ټوټې

---

(۲۸) سورة النور الاية (۵۵).

(۲۹) بيان القران.

(۳۰) سورة ال عمران الاية (۱۰۳).

تهوتې مه جوړېږئ

دا په لنډ ډول د عمل لپاره يو نظام دئ چې په حقيقت کې د اسلامي ژوند او مشرانو د ژوند يوه نمونه ده.دملک ميوات په سيمه کې د يو وخته څخه دغه کاروان دی او د دې نيمګړي کوښښ نتيجه دا ده چې ورځ په ورځ خلک اخته دي په کار کې ترقي کوي. د دغه کار ګټې او فايدې خلکو وليدې تر کومه ځايه چې د ليدلو سره اړه لري. که ټول مسلمانان په اتفاق سره دا کار شروع کړي نو د الله ﷻ څخه هيله لرم چې د دوی ټول مصيبتونه او مشکلات به ليري سي په دنيا کې به په ښه ارامۍ، اطمينان او عزت سره ژوند وکړي او د لاسه ورکړی شان او شوکت به بيرته لاسته راوړي. ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلِلَّهِ ٱلۡعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ [31]

هر څومره چې ما د خپل مقصد د پوهولو لپاره کوښښ وکړ، خو دا د يو څو تجويزونو مجموعه نه ده. بلکې دا يو عملي مسوده (خاکه ده) چې د الله ﷻ يو خوښ بنده سيدي و مولائي مخدومي و مخدوم العالم مولانا محمد الياس رحمه الله واخيسته او د دې پاک کار لپاره يې خپل ټول ژوند وقف کړ. په همدې وجه تاسو په دې بې ربطه کرښو لوستلو او پوهېدلو بس والی هيڅکله مه کوئ، بلکې دا کار زده کړئ او د دې کار عملي نمونه وګورئ د هغه څخه سبق واخلئ او په دغه قانچه کې دي د ځان اچولو کوشش وکړئ هم دې لوري ته متوجه کول زما مقصود دئ . نور بس:

میري قسمت سی الهی پاٸیں یہ رنگ قبول ❁ پھول کچھ میں نی چونی ہیں ان کی دامن کیلٸے

ژباړه: الهې! زما قسمت ته د قبوليت رنګ ورکړې د لمنې لپاره مې يو څه ګلان ټول کړل.

و آخر دعوانا ان الحمد الله رب العالمين والصلوة والسلام علي رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين برحمتک يا ارحم الراحمين .

مرتب : مولانا محمد احتشام الحسن ۱۸ ربيع الثاني ۱۳۵۸ = ۷ جولاي ۱۹۳۹م، چهار شنبه

ژباړونکی : مولوي عبدالهادي حماد مقيم جامعه اسلاميه اشرفيه

۲۱ / ۱۰ / ۱۳۸۶ = ۱۱ جنوري د ۲۰۰۷ م، جمعه مبارکه

د تعليم الاسلام ويب پاڼې د همکارانو له خوا :

www.taleemulislam-radio.com

[31] سورة المنافقون الاية (۸).